Cărţile Şcolii Ardelene în colecţiile fondului Teleki-Bolyai al Bibliotecii Judeţene Mureş

Prof. CARMEN MUNTEANU
Biblioteca Judeţeană Mureş

Itinerariul în timp şi spaţiu al cărţilor româneşti din Imperiul Habsburgic a fost itinerariul spiritual al ideilor şi aspiraţiilor cuprinse în ele, prin lecturare constituindu-se în acte de cultură şi conştiinţă.

Considerăm cartea, ca fiind principalul suport prin care reprezentanţii Şcolii Ardelene şi-au răspândit ideile, insuflând încredere şi un sentiment al colectivităţii şi unităţii, contribuind, astfel, la renaşterea naţională a unui popor oprimat.

Şcoala Ardeleană reprezintă unul din cele mai complexe şi ample evenimente ale culturii româneşti, căruia i s-a acordat o atenţie susţinută după cum rezultă din vasta bibliografie ce poate fi consultată.

S-a acceptat unanim, ca această manifestare de o amploare deosebită pentru cultura românească din secolul al XVIII-lea şi începutul secolului al XIX-lea, să fie numită mişcare.

În cercetarea acestui spirit cultural punctăm anumite aspecte privind definirea mişcării, raportul ei cu iluminismul european şi cu biserica catolică.

Ne încadrăm în tendinţa, aproape generală, de a considera iluminismul nu numai ca un curent de idei, ci ca o epocă complexă, în timp neidentificată cu secolul al XVIII-lea, după afirmaţia cunoscută a lui Paul Hazard în lucrarea întitulată ***Criza conştiinţei europene***,[23] cu prefigurări în sfârşitul de secol XVII şi prelungiri în secolul al XIX-lea. Şcoala Ardeleană nu este o apariţie meteorică lipsită de legături cu manifestările anterioare şi nici generată, în mod exclusiv, de contactul cu culturile străine. Şcoala Ardeleană rămâne un fenomen cu adevărat românesc, afirmă Aurel Nicolescu[24] susţinând că aceasta, formată la interferenţa unor culturi străine, receptează şi selectează numai ideile conforme spiritului naţional.

O condiţie specială a constituit-o „unirea" sau „uniatia" sub influenţa catolicizantă a naţiunilor dominante din Imperiul Habsburgic, fapt ce i-a ajutat pe

[23] Paul Hazard, ***Criza conştiinţei europene.*** Bucureşti, 1973, p. 425.

[24] Aurel Nicolescu, ***Şcoala ardeleană şi limba română.*** Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1971, p. 7.

BDD-A19291 © 2004 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-03 06:53:23 UTC)

românii ardeleni să facă paşi însemnaţi spre dobândirea unor situaţii sociale şi culturale mai bune.

Raţionamente diplomatice şi economice îngemănate cu idei luministe de egalitate şi toleranţă au făcut ca politica vieneză să se reverse asupra românilor transilvăneni. Astfel, colegiile Santa Barbara şi Pazmaneum de la Viena, capitala imperiului, şi-au deschis porţile şi pentru tinerii români din Transilvania. Audierea cursurilor universitare de la Roma, Viena şi frecventarea de biblioteci i-a condus pe aceştia spre atestările documentare ale originii poporului şi limbii române. Ideea de cultură a constituit pentru cărturarii luminaţi factorul decisiv în acţiunea de ridicare a poporului român la nivelul altor popoare mai avansate.

Printre precursorii Şcolii Ardelene, se înscrie episcopul Ion Inocenţiu Micu-Klein (1692-1768), susţinător al dreptului la învăţătură, alături de celelalte drepturi care trebuiau să facă din poporul român o naţiune recunoscută. Petru Pavel Aaron, urmaşul său în scaunul episcopal (1751-1764) a desfăşurat o amplă activitate culturală. Prin strădania lui,[25] s-a reuşit înfiinţarea şcolilor româneşti de la Blaj în anul 1754.

În acest climat de deschidere culturală, Şcoala Ardeleană prin corifeii săi, şi-a desfăşurat activitatea pusă în slujba culturalizării poporului român. Ideile lor novatoare s-au materializat prin inaugurarea şcolilor româneşti, prin înfiinţarea de biblioteci, prin înzestrarea tipografiilor şi tipărirea cărţilor.

Reprezentanţii Şcolii Ardelene sunt ca ţinută şi vârstă spirituală o generaţie de excepţie. Specifică generaţiei lor este concentrarea şi aplecarea asupra istoriei naţionale şi asupra filologiei, primordiale în demonstrarea faptului că românii sunt urmaşi ai poporului roman. Prin lucrările lor istorice şi filologice, limba română dobândeşte expresivitate şi determină interesul ştiinţific al celor care vor să o cunoască temeinic.

Este semnificativ faptul că cercetarea limbii se face cu scopul de a o face cunoscută unui cerc tot mai larg de cititori, acreditându-se ideea că prin cultivarea limbii se ajunge la formarea culturii.

Familiarizaţi cu cultura Europei şi călăuziţi de idealul naţional, cărturarii români poartă discuţii şi se confruntă de pe poziţii culturale apropiate. Se prefigurează un efervescent schimb de valori spirituale printre oamenii de litere români, saşi şi maghiari, al cărui fundament era renaşterea naţională. Colegiul Reformat din Târgu-Mureş oferea un asemenea exemplu, prin elevii săi, Gheorghe Şincai şi Petru Maior,[26] cărturarii de mai târziu.

---

[25] ***Din istoria Transilvaniei.*** Ediţia a doua. Vol. 1. Bucureşti, Editura Academiei, [1961], p. 285.

[26] Traian Popa, ***Monografia oraşului Târgu-Mureş.*** Târgu-Mureş, 1932, p. 270-272.

BDD-A19291 © 2004 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-03 06:53:23 UTC)

În conceptul de „*carte a Şcolii Ardelene*" sunt cuprinse toate publicaţiile (cărţi, manuale, calendare, foi volante) ce pot fi considerate emanaţii ale Şcolii Ardelene. Trebuie să menţionăm că există o întrepătrundere între cartea Şcolii Ardelene şi cartea veche românească, pe care o continuă, de altfel, delimitarea nefiind tranşantă, cărţile Şcolii Ardelene suprapunându-se celor vechi româneşti, cu limita cronologică superioară, 1830.

În această succintă lucrare vom prezenta cărţi din colecţiile istoriceşte constituite ale Fondului Teleki-Bolyai, oprindu-ne asupra unor importante cărţi filologice, considerând că limba română constituie împreună cu istoria, cele două coordonate în jurul cărora s-a ridicat edificiul impunător al Şcolii Ardelene. Deşi ilustrarea noastră este selectivă, ne reţin atenţia şi alte categorii de carte prin câteva sublinieri.

Colecţia Telekiana, al cărei fondator este cancelarul Transilvaniei la Viena, Teleki Sámuel (1739-1822), reprezintă o bibliotecă cu renume european, ce cuprinde peste 40.000 de volume, între care zeci de incunabule, unicate, un număr apreciabil de ediţii ale unor tipografi vestiţi din ţară şi din străinătate, ediţii princeps, codice, hărţi, gravuri etc.

Spirit luminat, pătruns de ideile generoase ale enciclopediştilor francezi, contele s-a străduit să colecţioneze cele mai preţioase realizări ale epocii sale şi ale veacurilor trecute transmiţându-le posterităţii prin biblioteca pe care o pune la dispoziţia publicului în 1802.

Printre lucrările colecţionate de fondator, al cărui ex-libris îl semnalăm, menţionăm lucrarea medicului Ioan Molnar-Piuariu, reprezentant al iluminismului românesc, ***Deutsch – Walachische Sprachlehre,*** tipărită la Viena în 1788, la editura Kurzboeck, cea mai veche gramatică românească a colecţiei. Spre a fi accesibilă cercului de cititori interesaţi de fenomenele gramaticale ale limbii române s-au întrebuinţat literele chirilice alături de cele latine, marcând perioada de tranziţie, până la fixarea definitivă a celor latine. Caracterul practic al acestei gramatici este evidenţiat de vocabularul bilingv român – german anexat şi de textele paralele de scriere curentă ce se constituie într-un ghid de conversaţie.

Semanalăm în colecţia Telekiana existenţa a două miscelanee, ce includ fiecare câte un exemplar al memoriului ***Supplex Libellus Valachorum***, operă colectivă a reprezentanţilor Şcolii Ardelene. Actul programatic reprezentativ al românilor din Transilvania a luat fiinţă în condiţiile politice legate de revocarea reformelor lui Iosif al II-lea şi constituie o sinteză a elementelor cuprinse în numeroasele petiţii şi memorii anterioare. Participarea şi contribuţia lui Iosif Meheşi,[27] secretar la Cancelaria Aulică din Viena, la redactarea documentului este

[27] Iacob Mârza, ***Orizont livresc şi opţiune politică: exemplul Iosif Meheşi.*** În: ***Biblioteca şi cercetarea***, XII. Cluj-Napoca, 1988, p. 106-112.

BDD-A19291 © 2004 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-03 06:53:23 UTC)

recunoscută. Lucrarea a fost publicată de eruditul Iosef Karl Eder, căruia îi aparţin comentariile „*cum notis historico – criticis*," pentru a combate ***Supplex***-ul şi tipărită de Martin Hochmeister la Cluj în 1791.

În fondul original Teleki se păstrează ***Biblia de la Blaj***, tipărită în 1795, o lucrare de excepţie. Alăturarea acesteia celorlalte biblii, scrise în limbi diferite, reprezintă încadrarea ei în patrimoniul valorilor spiritual – culturale universale. În prefaţa ***Către cetitoriu*** Samuil Micu menţionează sursele folosite, ***Biblia de la Bucureşti*** a lui Şerban Vodă Cantacuzino din 1688 şi cea rămasă în manuscris a episcopului Petru Pavel Aaron. Lipsa multor file din manuscrisul menţionat, l-a pus în situaţia de a traduce din nou ***Sfânta Scriptură*** după textul grecesc (***Septuaginta***), fapt ce confirmă erudiţia traducătorului. Incontestabil, lui Samuil Micu i se datorează, prioritar, împlinirea grandiosului act de cultură pe care îl reprezintă această lucrare religioasă. Traducerea, examinată de episcopul Ioan Bob şi de alţi învăţaţi a apărut cu cheltuiala episcopului de la Blaj,[28] constituindu-se în monumentala tipăritură a Blajului.

În ordine cronologică, relevăm, în fondul original Teleki, existenţa operei filologice ***Elementa linguae daco – romanae sive valachicae*** a lui Gheorghe Şincai, autorul unor importante lucrări istorice, lingvistice şi de ştiinţă popularizată. Lucrarea tipărită la Buda în 1805 reprezintă ediţia a doua a gramaticii limbii române tipărite la Viena în 1780, de Samuil Micu şi Gheorghe Şincai. În elaborarea primei ediţii contribuţia lui Samuil Micu a fost substanţială, în cea de a doua Gheorghe Şincai a simplificat sistemul de scriere, a completat şi sistematizat materialul atribuindu-şi paternitatea. Apariţia acestei ediţii a gramaticii a fost facilitată de calitatea de corector a lui Gheorghe Şincai şi de cea de cenzor a lui Samuil Micu pentru cărţile româneşti din tipografia Universităţii din Buda.

Lucrarea redactată în limba latină se adresa acelora care vor face comerţ sau vor călători în provinciile româneşti şi vor avea relaţii cu locuitorii acestor provincii. Gheorghe Şincai, cu experienţă în redactarea manualelor a adus îmbunătăţiri de ordin practic, a anexat un vocabular român-latin şi un mic ghid de conversaţie, organizat tematic cu elemente de vorbire uzuală. Prin această operă s-a dovedit lumii europene că limba română este o limbă romanică, contribuind, astfel, la cunoaşterea ei. Cu ***Elementa*** iluminismul erudit românesc ardelean a inaugurat o nouă etapă care îl apropie de o integrare a culturii româneşti într-o tablă de valori europene, remarca regretatul academician Pompiliu Teodor.[29]

---

[28] Iacob Radu, ***Doi luceferi rătăcitori Gheorghe Şincai şi Samoil Micu Clain.*** Bucureşti, Cultura Naţională, 1924, p. 6.

[29] Pompiliu Teodor, ***Sub semnul luminilor Samuil Micu Clain.*** Cluj-Napoca, 2000, p. 160.

BDD-A19291 © 2004 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-03 06:53:23 UTC)

În aceeaşi colecţie, remarcăm existenţa a trei lucrări ale eruditului Petru Maior, redactate în limba latină. Ilustru reprezentant al Şcolii Ardelene, opera sa dezvăluie profilul unui enciclopedist, pătruns de încredere în capacităţile creatoare ale poporului său. Lucrările ***Animadversiones in recensionem Historiae de origine Valachorum in Dacia,*** Buda, 1814; ***Reflexiones in Responsum Domini Recensentis Viennensis ad Animadversiones***..., Pesta, 1815 şi ***Contemplatio recensionis in Valachicam Anticriticarum literariis Ephemeridibus Viennensis, 1816 divulgatae***, Buda, 1816, conţin menţiunea autorului că au fost traduse din limba română în limba latină şi reprezintă scurte lucrări de istorie antrenate în disputele vremii.

Lucrările iluministului Vasilie Popp (1789-1842) vădesc orientarea enciclopedică şi erudiţia sa. Dintre elegiile existente în colecţia Telekiana, le menţionăm pe cele scrise pe băncile şcolii, în limba latină, publicate la Cluj şi dedicate unor personalităţi politice sau culturale ale vremii: Bánffi György, guvernator al Transilvaniei, Carl Michael Moger, profesor al colegiului din Cluj, sau Wass Imre. Acestor elegii li se alătură ***Elegia ad Inclytos Status***, Cluj, 1810, ***Elegia de laudibus medicinae,*** 1813 şi ***Elegia... Francisco Primo,*** 1814, scrise şi publicate la Viena, în anii în care autorul lor studia medicina şi filosofia în capitala Imperiului Habsburgic. Lucrarea ***De funeribus plebejis Daco – Romanorum,*** Viena, 1817, aflată la interferenţa dintre studiul etnografic şi cel al istoriei medicinei se constituie într-o remarcabilă contribuţie ştiinţifică a epocii luminilor.

Fondul Bolyai, asociat fondului Teleki, reprezintă zestrea fostului Colegiu Reformat din Târgu-Mureş, a cărui frumoasă tradiţie era ca atât elevii, cât şi profesorii să doneze, la finele anului şcolar, cărţi din bibliotecile lor personale sau din cele achiziţionate în timpul peregrinărilor din străinătate.

Semnalăm lucrarea lui Ioan Molnar-Piuariu, menţionată anterior, în Fondul Teleki, ***Deutsche – Walachicae Sprachlehre***, ediţia din 1788, precum şi ediţiile ulterioare, Sibiu, 1810 şi Sibiu, 1823. O menţiune manuscrisă a ediţiei din 1810, atestă prin curatorul Péterfi József că aceasta aparţinea în 1819 bibliotecii Colegiului Reformat din Târgu-Mureş. Dintr-o altă însemnare aflăm că în 1814, lucrarea se găsea în posesia lui George Pop. Faptul că ajunge în proprietatea unei instituţii şcolare îi certifică valoarea şi ilustrează traseul acestei lucrări filologice.

Supplex Libellus Valachorum, lucrare menţionată de asemenea, în colecţia Telekiana, se păstrează într-un exemplar şi în colecţia Bolyai. Pe foaia de gardă se află o însemnare manuscrisă din 1825, a lui Fogarasi Sámuel, preot de Găleşti şi protopop reformat de Târnava. Oferta sa făcută bibliotecii Colegiului Reformat se înscrie în tradiţia perpetuată de-a lungul timpului.

În aceeaşi colecţie, evidenţiem ***Dicţionariu rumanescu, lateinescu şi ungurescu***, în două volume, tipărit la Cluj în anii 1822-1823, realizat „*dein*

BDD-A19291 © 2004 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-03 06:53:23 UTC)

orânduiala" episcopului Ioan Bob. Cunoscut sub numele de ***Dicţionarul lui Bob*** nu se ştie cu certitudine dacă lucrarea îi aparţine acestuia sau lui Ştefan Crişan, al cărui dicţionar a fost la dispoziţia sa datorită legăturii lor de prietenie.[30]

O gramatică redactată în limba latină, răspândită între străini, este cea a lui Ioan Alexe ***Grammatica daco – romana sive valachica,*** tipărită la Viena în 1826. În anul 1832 se afla în proprietatea lui Petru Bod de Alba din Cluj, apoi a ajuns în posesia Colegiului Reformat din Târgu-Mureş, al cărui sigiliu ne edifică. În prefaţă, autorul menţionează că la baza lucrării sale au stat studiile lui Petru Maior, Samuil Micu Clain şi Vasile Coloşi. Remarcă, de asemenea, contribuţia meritorie a lui Constantin Diaconovici Loga, profesor la Şcoala Pedagogică din Arad. Lucrarea respectă cu consecvenţă scrierea cu litere latine, la sfârşit înserează scurte naraţiuni instructiv-didactice, printre ele distingându-se fabulele lui Esop. În colecţia Bolyai se mai află două exemplare ale acestei ediţii. Unul a aparţinut lui Gergely Joannes, iar celălalt provine din donaţia făcută de un profesor al Gimnaziului din Beiuş, lui Horgats István, fapt ce atestă circulaţia cărţii.

În cel de-al treilea fond, numit „mixt", fond eclectic constituit din fragmentele unor biblioteci şcolare confesionale: Orăştie, Cristuru-Secuiesc, Sighetu-Marmaţiei, ale Mănăstirii Franciscane de la Călugăreni (Mureş) şi biblioteci particulare, se regăsesc cărţi ale iluminiştilor români.

Remarcăm manualul lui Gheorghe Şincai ***Prima principia latinae grammatices,*** tipărit la Blaj în 1783, cu adnotări şi exemplificări în latină şi română, destinat elevilor „*ad usum scholarum.*" Manualul redactat cuprinde trei părţi. În prima, se expun noţiuni de ortoepie, prozodie şi ortografie, în cea de a doua, noţiuni de etimologie şi morfologie, iar în ultima, noţiuni de sintaxă. Principiile pedagogice şi metodice încorporate au conferit prestigiu gramaticii, utilizate ca manual unic până în jurul anului 1820.[31] Ecourile ei răzbat chiar şi în cercurile intelectuale ale străinătăţii. Astfel, revista germană ***Allgemeine Literatur Zeitung***,[32] din 1801, remarcă importanţa gramaticii lui Gheorghe Şincai, tipărite la Blaj în 1783, în studiul unei discipline prioritare şi deplânge destinul vitreg al distinsului profesor ajuns în dizgraţia episcopului Bob.

În ordine cronologică, menţionăm lucrarea lui Samuil Micu Clain ***Propovedanie sau învăţături la îngropăciunea oamenilor morţi***, tipărită la Blaj în 1784, cu litere chirilice. În prefaţă, autorul se adresează oamenilor prin

---

[30] Aurel Nicolescu, ***Şcoala ardeleană şi limba română.*** Bucureşti, Editura Ştiinţifică, 1971, p. 78.

[31] Serafim Duicu, ***Pe urmele lui Gheorghe Şincai.*** Bucureşti, Editura Sport-Turism, 1983, p. 61.

[32] ***Allgemeine Literatur Zeitung. Intelligenzblatt.*** Leipzig, 1801, nr. 25, col. 201-203.

BDD-A19291 © 2004 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-03 06:53:23 UTC)

precepte morale, îndemnându-i la fapte bune, folositoare lor şi semenilor. Împăcarea conştiinţei este mesajul transmis şi susţinut prin referinţa la filosoful roman Seneca.

În acelaşi fond, remarcăm existenţa lucrării lui Ioan Molnar-Piuariu, ***Deutsch – Walachische Sprachlehre***, ediţia Viena, 1788, menţionată, anterior, în cele două fonduri Teleki şi Bolyai, provenită din biblioteca Colegiului Unitarian din Cristuru-Secuiesc, precum şi ediţia Sibiu, 1823, provenită din fondul Colegiului Reformat din Sighetu-Marmaţiei.

Din biblioteca Colegiului Unitarian din Cristuru-Secuiesc provine dicţionarul lui Ioan Bob, tipărit în două volume, la Cluj, între 1822-1823, semnalat în colecţia Bolyai.

Nu pot fi trecute cu vederea lucrările lui Petru Maior ***Propovedanii la îngropăciunea oamenilor morţi***, Buda, 1809, cu un pregnant caracter educativ şi ***Didahii, adecă învăţături pentru creşterea fiilor la îngropăciunea pruncilor morţi***, Buda, 1809, cu recomandări ce se impuneau în educaţia şi asistenţa medicală a copiilor, pentru dezvoltarea lor fizică şi psihică. Ambele provin din biblioteca Colegiului Reformat din Sighetu-Marmaţiei.

Opera aceluiaşi, ***Istoria pentru începutul românilor în Dachia,*** Buda, 1812 „*sinteză a efortului intelectual al epocii luminilor şi a unei experienţe politice săvârşită de generaţia Supplexului*,"[33]a fost o carte răspândită pe întreg teritoriul locuit de români.

Lexiconul de la Buda, tipărit în 1825, reprezintă cea mai frumoasă realizare editorială a secţiei române a tipografiei Universităţii din Buda. Dicţionarul este poliglot, fapt explicitat prin titlu: ***Lesicon romanescu – latinescu – ungurescu – nemţescu.*** Acestuia îi sunt alăturate două lucrări ale lui Petru Maior, coligate editorial. Prima, intitulată ***Orthographia romana sive latino – valachica,*** se distinge prin susţinerea principiului etimologic în scrierea limbii. Stabileşte asemănări, în special cu limba italiană şi deosebiri faţă de celelalte limbi romanice. Deşi argumentele formulate şi principiile propuse nu sunt valabile în totalitatea lor, ele vor sta la baza cercetărilor filologice ulterioare. A doua, ***Dialog pentru începutul limbii române între nepot şi unchi***, ab initio, pune problema latinităţii limbii române. Susţine originea ei din latina vulgară ca şi a celorlalte limbi romanice, ajungând la concluzia că limba română este „*limba poporului Romanilor celor de demult ce vecuieşte până azi în gura Românilor*." Textul este scris pe două coloane, în paralel, cu litere latine şi chirilice.

---

[33] Dumitru Ghişe, Pompiliu Teodor, ***Fragmentarium iluminist.*** Cluj, Editura Dacia, 1972, p. 179.

BDD-A19291 © 2004 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-03 06:53:23 UTC)

Prefaţa dicţionarului relevă meritul lui Petru Maior la realizarea acestei valoroase opere filologice a cărei material va fi valorificat în redactarea altor lucrări similare.[34]

Realizarea lucrării a durat mai mult de trei decenii, începută în 1795 de Samuil Micu, continuată de Vasile Coloşi şi Ion Corneli, terminată în 1825. Petru Maior, considerat „*spiritus rector*", n-a reuşit să vadă opera finalizată, trecând în eternitate în 1821.

Materialul informaţional prezentat în acest demers, deşi, nu epuizează colecţiile Fondului Teleki-Bolyai, ne permite constatarea că identificarea mişcării prin cărţile ei poate înnoi exegeza Şcolii Ardelene.

Investigarea şi valorificarea celor 84 de titluri în 136 de cărţi ale Şcolii Ardelene, prin cataloage de carte, aprofundează semnificaţiile luminilor din Transilvania.

Considerăm, de asemenea, că cercetarea mişcării ce ni se dezvăluie într-o complexitate şi diversitate remarcabilă, marchează un salt în istoria culturii româneşti şi continuă să rămână o provocare.

Les livres de L' École de Transylvanie dans les collections de Fond Teleki-Bolyai de la Bibliotèque du département de Mureş

Résumé

On considère ce livre comme le support principal par lequel les représentants de L' École de Transylvanie ont pu diffuser leurs idées en vue de cultiver le peuple roumain.

L' École de Transylvanie représente l' un des plus amples et complexes événements de la culture roumaine.

Des pérsonnalités comme Samuil Micu, Gheorghe Şincai et Petru Maior ont tracé, à l' époque, les principales directions de ce movement érudit à dimension européenne.

[34] Mircea Seche, ***Scurtă istorie ale lexicografiei române.*** Vol. 1. ***De la origini până în 1880.*** Bucureşti, 1966, p. 125.

BDD-A19291 © 2004 Biblioteca Judeţeană Mureş
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-03 06:53:23 UTC)

Dans cet apperçu nous présentons des livres se trouvant dans des collections historiquement constituées: Teleki, Bolyai et l' ainsi-dit „mixte." D' importants livres philologiques ont retenu notre attention en considérant que la langue roumaine et l' histoire constituent les deux coordonées autour desquelles s' était dressé l' imposant édifice de L' École de Transylvanie.

Par de tels ouvrages, la langue roumaine gagne de l' expressivité et éveille l' intérêt scientifique à ceux qui veulent la connaître à fond.

On considère, de même, que l' étude de ce mouvement constitue un saut en avant pour l' histoire de la culture roumaine et continue d' avoir le même intérêt.

BDD-A19291 © 2004 Biblioteca Județeană Mureș
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.216.75 (2026-11-03 06:53:23 UTC)